

zaaknummer 2011T 518

24 juli 2012

De Klachtencommissie voor seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland (rechtsopvolger van de Beoordelings- en Adviescommissie van de kerkelijke rechtspersoon Hulp en Recht), verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
p/a [adres] [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. T.W.H.M. Weller, advocaat te Eindhoven,

tegen:

[naam],
geboren op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
lid van de Congregatie Zusters van Barmhartigheid Maastricht.

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 26 januari 2012. Op 2 april 2012 is bij de griffie namens aangeklaagde een verweerschrift ingekomen van mr. R.P. Baetens, advocaat te Tilburg.

Op 30 mei 2012 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden.

Klager is niet verschenen.

Namens hem zijn verschenen zijn zus [naam], vergezeld van haar echtgenoot [naam], voorts [naam] vergezeld van haar echtgenoot.

[Zus] heeft het standpunt van haar broer toegelicht. Zij werd bijgestaan door de juridisch adviseur mr. Weller voornoemd.

Namens de Congregatie is verschenen mr. Baetens voornoemd.

Op 28 juni 2012 is door de voorzitter van de Klachtencommissie in een zitting achter gesloten deuren mw. [naam] gehoord als getuige. Hierbij waren voormelde raadslieden mr. Weller en mr. Baetens eveneens aanwezig.

2. De klacht

2.1. Klager heeft in de periode van 15 juni 1967 tot 11 november 1968 (samen met drie broers en twee zussen) verbleven in kindertehuis [naam] in [plaats]. Klager liep vanwege heimwee geregeld weg en werd als onhandelbaar ervaren. Om die reden is hij onder meer in

de ziekenboeg beland waar hij injecties kreeg. Ook werd voedsel hardhandig naar binnen gewerkt, doordat de ene zuster zijn hoofd hard aan zijn haren achterover trok en de andere dan met een vork het eten naar binnen prikte, waardoor klager nu nog littekens in zijn mond heeft. Dagelijks werd gecontroleerd of de oren schoongemaakt waren door hardhandig met lucifers in de oren te prikken.

Klager werd soms midden in de nacht wakker van de pijn in zijn kruis en zag dan dat hij door [aangeklaagde] in zijn blote geslachtsdeel werd geknepen. Hij gilte soms van de pijn waarop een hand op zijn mond werd gelegd om het geluid te smoren. 's Morgens vóór het opstaan kwam [aangeklaagde] in het kruis voelen of er niet in het bed geplast was, zij voelde met haar handen in de onderbroek van klager aan zijn blote geslachtsdeel. Soms plaste hij van angst alsnog in bed en werd dan nog veel harder geknepen. Als hij dan gilte van pijn werd hij nog harder gestraft.

2.2. Klager kan zich herinneren dat hij na zo'n ervaring troost ging zoeken bij zijn zus [naam].

Hij vertelde haar dan dat de zuster weer aan zijn "gieleke" had gezeten en dat het weer zo'n pijn deed van het knijpen.

Klager ervaart nog steeds de gevolgen van voornoemde gebeurtenissen. Hij kan zich in relaties niet blootgeven en heeft er veel moeite mee als een partner zijn geslachtsdeel wil aanraken. Hij vindt het ook moeilijk om over zijn ervaringen te praten, hij schaamt zich en is bang om raar gevonden te worden.

2.3. Klager beoogt met de klacht te bereiken dat oprecht en werkelijk wordt erkend wat hem is aangedaan. Voorts dat er maatregelen worden genomen tegen aangeklaagde en de destijds verantwoordelijken, voor zover dat nog zinvol is. Klager hoopt met de gegrondverklaring mogelijk iets aan zelfrespect te hervinden en zou een eerlijk gesprek met aangeklaagde c.q. de verantwoordelijk overste op prijs stellen.

3. Het verweer

3.1. Mr. Baetens heeft namens aangeklaagde in zijn verweerschrift aangevoerd dat aangeklaagde iedere vorm van mishandeling en/of seksueel misbruik ontkent.

Aangeklaagde had de kloosternaam [naam] maar noemde zichzelf [naam]. In oktober 1962 werd zij in [kindertehuis] in [plaats] geplaatst, waar zij tot medio oktober 1967 verbleef. Aangeklaagde heeft aangevoerd dat zij in de periode van medio oktober 1967 tot 1969 in het geheel niet werkzaam was in [kindertehuis]. Daartoe is een verklaring overlegd van een leidinggevende van een kindertehuis in België. Ook is een verklaring overlegd dat aangeklaagde een training heeft gevolgd in de periode 1968-1969 in [plaats].

Er is nooit sprake geweest van gedwongen vertrek. Zij is na verblijf in België in september 1971 teruggekeerd naar [kindertehuis].

Aangeklaagde benadrukt dat aan haar noch aan de Congregatie ooit aanmerkingen bekend zijn geworden naar aanleiding van haar functioneren, behalve de klacht van klager en zijn zus.

3.2. Daarnaast wordt aangevoerd dat het knijpen in een geslachtsdeel met de aldus ervaren bedoeling om pijn toe te brengen, niet wezenlijk verschilt van de andere ervaren vormen van mishandeling, zodat dit niet kan worden opgevat als seksueel misbruik. Uit geen van de beschreven gedragingen blijkt enige intentie tot seksueel misbruik. De klachtencommissie heeft weliswaar in de eerdere klachtzaak van de zus van klager geoordeeld dat niet de intentie van de aangeklaagde bepalend is, maar de beleving van klager, voor zover deze beleving goede grond vindt in de aard van de gewraakte handelingen. Die redenering laat echter de

mogelijkheid open dat iedere handeling waarbij het treffen of aanraken van het geslachtsdeel - zoals bijvoorbeeld een stomp in het kruis tijdens een vechtpartij - doel is, ten onrechte als seksueel misbruik kan worden gekwalificeerd.

Om die reden wordt primair verzocht om klager niet ontvankelijk te verklaren.

3.3. Naast het onder 3.1. gevoerde verweer dat aangeklaagde in de betreffende periode niet werkzaam was op Rustoord, voert zij aan dat zij overdag de gemengde gezinsgroep met de naam [naam] leidde. 'sAvonds gingen de jongens uit alle gezinsgroepen naar één slaapzaal met de naam [naam]. Deze slaapzaal stond onder leiding van zuster [naam]. De meisjes gingen naar twee slaapzalen met de namen [naam] en [naam]. Aangeklaagde stelt de leiding te hebben gehad over laatstgenoemde meisjesslaapzaal. Aangeklaagde ontkent dus toezichthoudende te zijn geweest van de jongensslaapzaal.

Derhalve wordt verzocht de klacht ongegrond te verklaren.

4. De beoordeling

4.1. Van toepassing is de Procedure bij klachten van seksueel misbruik (verder: de Procedure). Volgens artikel 1.3 van de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

4.2. Namens aangeklaagde is primair aangevoerd dat de klacht niet ontvankelijk moet worden verklaard nu de beschreven handelingen moeten worden aangemerkt als fysiek geweld of mishandeling en niet kunnen worden gekwalificeerd als seksueel misbruik. Daartoe heeft de raadsman van aangeklaagde betoogd dat uit alle beschreven gedragingen geenszins een intentie tot seksueel misbruik blijkt doch hooguit een intentie tot het toebrengen van pijn of letsel.

De Klachtencommissie kan de raadsman daarin echter niet volgen. Naar het oordeel van de commissie kunnen in het geheel van de gedragingen die pijn, leed of zelfs letsel toebrengen, heel wel gedragingen voorkomen met een zodanige seksuele component dat ze ook zijn aan te merken als seksueel misbruik, indien ze –los van de louter subjectieve bedoeling van de dader en los van de louter subjectieve beleving van het slachtoffer- naar objectieve waarneming in redelijkheid geduid kunnen worden als gedragingen zoals omschreven in artikel 1.3. van de Procedure.

Ter controle van het bedplassen werd klager in zijn kruis getast en daarbij geknepen. Klager werd steeds in zijn onderbroek in zijn blote geslachtsdeel geknepen.

Naar het oordeel van de Klachtencommissie zijn dat handelingen en/of gedragingen die door een buitenstaander objectief bezien en redelijkerwijs kunnen worden geduid als ongewenste, seksueel getinte handelingen of gedragingen.

Hierin vindt de Klachtencommissie goede grond om te oordelen dat deze handelingen kunnen en moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van artikel 1.3 van de Procedure. De klacht wordt dan ook in zoverre ontvankelijk verklaard.

4.3. Vervolgens dient de Klachtencommissie derhalve de vraag te beantwoorden of de gedragingen zoals in de klacht omschreven aannemelijk zijn geworden.

Klager heeft als steunbewijs in de eerste plaats aangevoerd de beslissing van de Klachtencommissie in de zaak 2011T274, waarbij een soortgelijke klacht van zijn zus tegen aangeklaagde gegrond is verklaard. Voorts heeft deze zus, [naam], ter zitting verklaard dat haar broertje destijds regelmatig huilend naar haar toekwam en zei dat de zuster weer aan zijn “gieleke” had gezeten.

Door aangeklaagde is met klem ontkend dat zij –ofwel als vaste leidster ofwel als invalster-werkzaam is geweest op slaapzaal [naam], de slaapzaal waar de jongens sliepen. In dat verband zijn [naam] en mevrouw [naam], destijds werkzaam als leidsters in [kindertehuis], als getuigen opgeroepen. Van [naam] en [naam] bevindt zich ook een (gezamenlijke) schriftelijke verklaring in het dossier.

De verschenen getuige [naam] heeft verklaard dat [naam] niet is verschenen omdat deze niet méér kon verklaren dan in de overgelegde verklaring staat, namelijk dat zij destijds gehoord heeft dat [aangeklaagde] kinderen op hun handen sloeg met bestek en dat er blauwe plekken op wangen van kleine kindjes uit de groep van aangeklaagde waren geconstateerd. [Naam] heeft voorts als getuige desgevraagd verklaard dat zij vanaf voorjaar 1967 tot juli 1969 in de ochtend en tot 19.30 ‘s avonds werkzaam was bij zr. [naam] op de jongensslaapzaal [naam]. Zij herinnert zich dat zr. [naam] in de zomer van 1968 haar enkel had gebroken. Zij herinnert zich dat zij op een ochtend op het werk kwam en [aangeklaagde] toen om die reden hielp op de jongensslaapzaal met wassen en aankleden. Zij herinnert zich die ochtend omdat er toen sprake was van een (ernstige) mishandeling van een jongetje door aangeklaagde. Zij herinnert zich niet dat ze [aangeklaagde] vaker op die slaapzaal heeft gezien. Het is haar niet bekend dat [aangeklaagde] daar vaker zou zijn ingevallen. Zij verklaarde dat zij niet heeft gezien dat [aangeklaagde] op die zaal jongetjes in hun (blote) geslachtsdeel kneep, en dat zij dat destijds ook niet heeft gehoord van collega’s of kinderen.

Voorts zijn nog (schriftelijke) verklaringen ingebracht van [naam] en [naam] over mishandeling, vernedering en knijpen in het geslachtsdeel door aangeklaagde.

4.4. De klachtencommissie stelt allereerst vast dat aangeklaagde in [kindertehuis] werkzaam was gedurende, in ieder geval een deel van, de periode dat klager er verbleef. Echter, niet aannemelijk is geworden dat aangeklaagde in die periode met enige regelmaat, of zelfs maar af en toe, werkzaam is geweest op de slaapzaal van klager waar zich het seksueel misbruik moet hebben voorgedaan. Dat leidt tot de slotsom dat naar het oordeel van de Klachtencommissie onvoldoende is komen vast te staan dat de gestelde gedragingen, voor zover dat seksueel misbruik betreft, door aangeklaagde zijn gepleegd.

De verwijzing naar het steunbewijs uit de zaak 2011T274 en de verklaringen van [naam] en [naam] kunnen daaraan niet afdoen, nu die handelingen steeds hebben plaatsgevonden op de slaapzaal waar de meisjes sliepen.

4.5. Gelet op bovenstaande overwegingen heeft de Klachtencommissie moeten vaststellen dat ten aanzien van het gestelde seksueel misbruik niet voldoende aannemelijk is geworden dat deze aangeklaagde de handelingen heeft gepleegd zoals in het klaagschrift gesteld, zodat de klacht derhalve niet gegrond kan worden verklaard. Daarmee wil de Klachtencommissie overigens bepaald niet gezegd hebben dat de door klager gestelde feiten niet waar zijn.

5. Het advies

De Klachtencommissie kan de Overste van de Congregatie Zusters van Barmhartigheid (Maastricht) niet adviseren de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 24 juli 2012 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, Mr. M.P.P.M. Merx en drs. N.A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door drs. M.G.M. van Rijnstra, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Op grond van art. 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de Overste van de Congregatie Zusters van Barmhartigheid (Maastricht) en aan klager verzonden.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure stelt de Overste binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van art. 21.3 van de Procedure geeft de Overste daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van art. 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de Overste.